

คุณธรรมของหลวงปู่

หลวงปู่ท่านเป็นบุคคลที่หาได้ยากยิ่ง ท่านมีมโนปณิธานอันยิ่งใหญ่ที่จะนำพาสรรพสัตว์ทั้งหลายเข้าสู่พระนิพพานให้หมดก่อน แล้วท่านจึงจะเข้าพระนิพพานทีหลัง การที่จะกล่าวถึงคุณธรรมความดีงามของบุคคลเช่นนี้ได้ครบถ้วนย่อมเป็นเรื่องยากแสนยาก เรื่องราวที่ยกมาเป็นตัวอย่างต่อไปนี้ จึงเป็นเพียงส่วนน้อยนิดของคุณธรรมอันมากมายมหาศาลของท่านเท่านั้น

รักพระพุทธศาสนา

เมื่อแรกบวชหลวงปู่ท่านก็ตั้งใจอุทิศชีวิตเพื่อพระศาสนา ตั้งใจเป็นพระแท้ ผูกพันทั้งปริยัติและปฏิบัติ เมื่อมาเป็นเจ้าอาวาสวัดปากน้ำท่านก็พากเพียรให้การศึกษาทั้งทางปริยัติและปฏิบัติแก่พระภิกษุ สามเณรในวัดปากน้ำ จนสามารถสอนนักเรียนธรรมและบาลีสนามหลวงได้นับร้อยรูป และมีจำนวนมากที่มีผลการปฏิบัติธรรมที่ดี

หลวงปู่ท่านยังถวายภัตตาหารพระภิกษุ สามเณร ทุกวัน วันละประมาณ ๕๐๐ รูป สมัยนั้นในประเทศไทยยากที่จะหาวัตถุดิบทำประโยชน์

ให้แก่พระพุทธศาสนาได้มากเหมือนวัดปากน้ำ

นอกจากนี้ท่านยังมีส่วนสำคัญในการสร้างโรงพยาบาลสงฆ์ และมหาวิทยาลัยสงฆ์ ซึ่งถือเป็นคุณูปการแก่การคณะสงฆ์อย่างใหญ่หลวง

รักการปฏิบัติธรรม

หลวงปู่ท่านใช้เวลาในชีวิตสมณะอย่างทรงคุณค่ายิ่ง นับแต่วันแรกที่บวช ท่านได้ปฏิบัติธรรมทุกวันตลอดมา เมื่อท่านเข้าถึงธรรมกายแล้ว ท่านก็ทุ่มเทสละชีวิตให้กับการศึกษาค้นคว้าและเผยแผ่วิชชาธรรมกาย

ต่อมา เมื่อตั้งโรงงานทำวิชา มีผู้มาปฏิบัติธรรมกันทั้ง ๒๔ ชั่วโมง ท่านก็ควบคุมการปฏิบัติธรรมด้วยตนเองมาโดยตลอด มีเวลาพักผ่อนเพียงน้อยนิด แม้ยามอาพาธท่านก็ยังคงดูแลควบคุมการปฏิบัติธรรมของพระภิกษุ สามเณร และแม่ชี

มีความกตัญญูกตเวที

หลวงปู่ท่านเป็นผู้เลิศด้วยความกตัญญูกตเวทีตา ใครอนุเคราะห์ท่านก่อน ท่านไม่เคยลืมบุญคุณและพยายามหาทางตอบแทน เช่น อุบาสิกานวม แม่ค้าขายข้าวแกง ที่เคยจัดภัตตาหารเพลมาถวายท่านเป็นประจำสมัยที่ท่านอยู่วัดพระเชตุพนฯ ต่อมาชราและทุพพลภาพไม่มีผู้ดูแล หลวงปู่ท่านรับมาอุปการะ

ในส่วนของโยมมารดา ก่อนมาบวชท่านได้ตั้งใจหมั่นเพียรทำงาน

หาเงินไว้ให้โยมมารดาจนมากพอที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ต่อมาเมื่อโยมมารดาอายุมากขึ้น ท่านก็รับมาอยู่ที่วัดปากน้ำ สร้างที่อยู่อาศัยให้ และเลี้ยงดูอย่างดีตลอดชีวิต

นอกจากนี้เมื่อสมเด็จพระวันรัต (เพื่อน ติสสทัตตมหาเถระ) ซึ่งเป็นผู้เห็นชอบให้หลวงปู่มาเป็นเจ้าอาวาสวัดปากน้ำได้เกิดอาพาธขึ้น หลวงปู่สนองพระคุณโดยจัดภัตตาหารและรังนกจากวัดปากน้ำไปถวายทุกวัน โดยตั้งงบประมาณไว้วันละ ๔๐ บาท พอได้เวลา ๐๔.๐๐ น. ท่านก็ให้คนลงเรือจ้างนำภัตตาหารไป สมัยนั้นการคมนาคมยังไม่สะดวกจึงต้องไปทางเรือ พอถึงวัดพระเชตุพนฯ ก็เข้าพอดี ท่านสั่งให้ทำเช่นนี้เป็นเวลาหลายเดือน เมื่อผู้นำภัตตาหารกลับมาถึงวัดปากน้ำแล้ว ต้องรายงานให้ท่านทราบทุกวัน

มีความเมตตากรุณา

ในสมัยนั้นมีผู้คนเป็นจำนวนมากเดินทางมาขอพึ่งบารมีท่าน เวลารับแขก ท่านจะถามทุกคนด้วยความห่วงใยเสมอว่า มาจากไหน มาอย่างไร มากับใคร ถ้าท่านทราบว่า ผู้นั้นยากจนมาก มีเงินมาเพียงค่าเดินทาง ไม่มีเงินซื้ออาหารกิน ท่านจะบอกให้ไปกินอาหารที่โรงครัว ถ้าผู้ใดไม่มีที่นอนหมอน มุ้ง ท่านก็จะสั่งให้ไวยาวัจกรจัดหาเครื่องนอนและที่ปักให้ เมื่อท่านช่วยรักษาโรคให้หายหรือทุเลาเบาบางลงแล้ว ท่านจะสั่งให้ไวยาวัจกรจัดการเรื่องค่าเดินทางกลับให้ด้วย

หลวงปู่ท่านมีความเมตตากรุณาเป็นนิรันดร์ ใครมีเรื่องเดือดร้อน

อะไรมา ท่านไม่เคยปฏิเสธ เช่น คราวหนึ่งมีคนแก่มาเรียนกัมมัฏฐาน เอาปลาแห้งตัวหนึ่งมาถวายท่าน บอกว่ามีเท่านั้นเองเพราะเป็นคนยากจน หลวงปู่หัวเราะชอบใจพูดว่า “เออ ให้มันได้อย่างนี้ชื่อน่า นี่แหละเขาเรียกว่ารวยแล้ว มีเท่าไรถวายจนหมด เมื่อครั้งพระพุทธเจ้า นางปุณณทาสีถวายแป้งที่ทำด้วยรำแก่พระพุทธเจ้า ต่อมากลายเป็นคนมั่งมี ปลาแห้งของเราตัวหนึ่งราคาสูงกว่ารำมากนัก เป็นกุศลมากแล้วที่นำมาให้” ต่อมาชายคนนี้ขอร้องให้หลวงปู่บวชให้ เพราะไม่มีอัฐบริวารจะบวช หลวงปู่ก็จัดการบวชให้สมปรารถนา

สำหรับพระภิกษุสามเณรในวัดปากน้ำ ท่านคิดว่าทุกรูปเปรียบเสมือนลูกหลาน เวลาท่านได้ลากลับไถ่มาก็ได้เก็บไว้เพียงผู้เดียว แต่นำออกแจกจ่ายโดยทั่วถึงกันด้วยความเมตตา ท่านต้องการให้ทุกคนมีความสุขสงบสบาย จะได้มีกำลังศึกษาเล่าเรียนและปฏิบัติธรรมได้เต็มที่

บางครั้งเวลามีพระภิกษุสามเณรมาขอจีวร ท่านถามว่า จะเอาจีวรที่ท่านห่มไหม ถ้าเอาท่านก็ถอดให้เลย ท่านบอกว่า “ก็เราบวชให้เขาเราเป็นพ่อเขา เขาขอก็ให้เขา”

กล่าวหาญ

การเผยแผ่วิชชาธรรมกายของหลวงปู่ในสมัยนั้นถูกคัดค้านต่อต้านจากทั้งฆราวาสและพระภิกษุจำนวนมาก เพราะในสมัยนั้นคณะสงฆ์ไทยไม่ค่อยให้ความสนใจเรื่องการปฏิบัติ การส่งเสริมการศึกษาของพระสงฆ์ส่วนใหญ่เป็นไปในด้านปริยัติ พระที่สนใจการปฏิบัติธรรมมักจะหลีกเร้น

ไปบำเพ็ญเพียรตามป่าเขาลำเนาไพร หลวงปู่จึงเป็นพระสงฆ์องค์แรกที่
กล้าสอนการปฏิบัติธรรมอย่างเปิดเผย ท่านกล้าพูดว่า ได้ธรรมกาย กล้า
เอาวิชชาธรรมกายมาสอน ท่านจึงเป็นที่เพ่งเล็งให้คนโจมตี แต่ท่านก็มีได้
หัวนเกรงย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ ยังคงมุ่งมั่นเผยแผ่วิชชาธรรมกายต่อไป

หลวงปู่ท่านยังสอนลูกศิษย์ให้มีความมองอาจกล้าหาญ กล้าสู้กับ
ความจริง เวลามีปัญหาอะไรให้พูดความจริงกับท่าน อย่าปิดบัง ท่านจะ
ช่วยแก้ปัญหาให้ได้อย่างถูกต้อง ท่านไม่ชอบคนโกหก ถ้าจับโกหกได้แม้
ครั้งเดียว ท่านก็ว่า “คนนี้โกหกกระทั่งเรา ก็เป็นคนหมดดี”

เป็นครูที่ดี

หลวงปู่เป็นครูที่ดี พระธรรมเทศนาของท่านทุกเรื่องค้นคว้ามาจาก
พระไตรปิฎก มีที่มาชัดเจน ผู้ฟังธรรมจากท่านจะได้รับทั้งความ
เพลิดเพลินและได้ความรู้อย่างลึกซึ้ง

เวลาสอนปฏิบัติธรรม ท่านต้องการให้ลูกศิษย์มีผลการปฏิบัติ
ธรรมที่ดี ท่านจึงพยายามหาวิธีการทุกอย่างมาอธิบาย ท่านมีวิธีสอนที่
เข้าใจง่าย มีอุปกรณ์การสอนครบครันและมีหนังสือแจกให้ลูกศิษย์ด้วย
ทำให้ลูกศิษย์ของท่านบรรลุธรรมกันเป็นจำนวนมาก

หลวงปู่ท่านเป็นผู้สอนวิชาชีวิตที่ช่วยให้ทุกคนมีความสุขที่แท้จริง
ช่วยปิดนรก เปิดสวรรค์ รวมทั้งเปิดทางพระนิพพานให้ ท่านจึงเป็นครูที่
เลิศกว่าครูอื่นใด

อดทนและขยันขันแข็ง

เมื่ออายุได้เพียง ๑๔ ปีเศษ บิดาท่านถึงแก่กรรม ท่านเป็นลูกชายคนโตจึงต้องหาเลี้ยงครอบครัวแทนบิดา นับเป็นภาระที่หนักมาก ท่านอดทนทำงานด้วยความขยันขันแข็ง จนกิจการค้าเจริญรุ่งเรือง เป็นพ่อค้าที่มีฐานะดีคนหนึ่ง

เมื่อมาเป็นเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ท่านต้องใช้ทั้งความอดทนและความขยันอย่างมากในการพัฒนาวัดปากน้ำ ที่เกือบเหมือนวัดร้าง ให้เจริญรุ่งเรืองทั้งด้านปริยัติและปฏิบัติ

เวลาอาหาร ท่านไม่ชอบให้ใครป้อนภัตตาหารให้ เกสัชก็ไม่ให้ใครป้อน และไม่ชอบให้ใครพุง แม้กระทั่งสร่งน้ำ เปลี่ยนผ้า ท่านก็ทำเอง ท่านจัดการเองทุกอย่าง ไม่ขอร้องให้ใครช่วย ในช่วงที่อาพาธท่านยังคงปฏิบัติกิจวัตรตามปกติ ทั้งสอนภavana แจกพระของขวัญ และค้นคว้าวิชาธรรมกาย จนกระทั่งอาพาธหนัก ทำไม่ได้

มีใจเด็ดเดี่ยว

ขณะที่ท่านมาเรียนหนังสือที่วัดพระเชตุพนฯ ออกบิณฑบาตวันแรก ไม่ได้อะไรเลย วันที่สองก็ไม่ได้อะไรเลย ท่านคิดว่าท่านเป็นผู้มีศีลจะอดตายเช่นนั้นหรือ ถ้าเป็นจริงท่านก็ยอมตาย เมื่อบิณฑบาตไม่ได้ ท่านก็ไม่ยอมฉันทของอื่น ท่านยอมอด ท่านคิดว่าถ้าท่านตายไป คนจะพากันสงสารพระภิกษุ สามเณร ต่อไปพระภิกษุ สามเณร ทั้งประเทศก็จะมีอาหารบิณฑบาตเพียงพอทุกรูป

เมื่อครั้งที่จำพรรษาที่วัดโบสถ์บน บางคูเวียง ในวันเพ็ญเดือน ๑๐ ระหว่างกลางพรรษาที่ ๑๒ ท่านตั้งใจปฏิญาณตนยอมตายถ้าไม่ได้บรรลุธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรรลุ ด้วยการทำความเพียรอย่างเด็ดเดี่ยว ไม่อ้าลัยในชีวิต ทำให้ท่านได้บรรลุธรรมในคืนนั้นเอง

เป็นคนจริง

ก่อนเดินทางออกจากวัดสองพี่น้องไปจำพรรษาอยู่ที่วัดพระเชตุพนฯ ท่านได้ตั้งคัมภีร์ใบลานมหาสติปัฏฐานลานยาวไว้ที่วัดสองพี่น้องผูกหนึ่ง ตั้งใจไว้ว่าจะต้องแปลคัมภีร์ผูกนี้ให้ออก ถ้ายังแปลไม่ออกก็จะยังไม่หยุดเรียน ท่านก็เรียนจนแปลคัมภีร์ผูกนี้ออกจริงๆ จึงหยุดเรียน

เมื่อมาอยู่ที่วัดปากน้ำแล้ว ท่านเคยพูดกับสมเด็จพระเจ้า (สมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ ๑๗) เมื่อครั้งยังไม่ได้เป็นพระสังฆราชไว้ไม่น้อยกว่า ๒๐ ปีว่า จะสร้างโรงเรียนขนาด ๓ ชั้น จนักเรียนได้ ๑,๐๐๐ คน ๒ ชั้นล่างให้เรียนปริยัติ ชั้นที่ ๓ จะให้เรียนปฏิบัติธรรม

ต่อมา โรงเรียนพระปริยัติธรรมก็เกิดขึ้นในวัดปากน้ำจริงๆ เป็นตึก ๓ ชั้น พร้อมด้วยเครื่องประดับตกแต่งอย่างดีและทันสมัย มีห้องเรียน และห้องน้ำประจำชั้น มีเครื่องอุปกรณ์การศึกษาครบบริบูรณ์ดังที่ท่านได้ดำริไว้

รู้ค่าของเวลา

หลวงปู่ท่านรู้คุณค่าของเวลาไม่ยอมปล่อยให้เวลาผ่านไปโดยเปล่า

ประโยชน์ เวลาเทศน์สอนพระภิกษุ สามเณร ท่านจะเตือนให้ใช้เวลา
ทุกๆ นาที่อย่างคุ้มค่า เช่น ในเรื่องการทำสมาธิ ท่านบอกว่า “การทำใจ
ให้หยุดนิ่งนั้น สามารถทำได้ทุกเวลา ทุกโอกาส”

เคร่งครัดพระธรรมวินัย

ท่านเคร่งครัดพระธรรมวินัย เป็นตัวอย่างที่ดีแก่พระภิกษุทั้งหลาย
เวลาอาพาธท่านก็ได้ละเลยพระธรรมวินัย ยังรักษาศีลอย่างเคร่งครัด
และปฏิบัติกิจภาวนาด้วย ครั้งหนึ่งมีคนเห็นว่าหลวงปู่ท่านอาพาธหนัก
ฉันทัดอาหารได้น้อย จึงสั่งให้แม่ครัวต้มข้าวให้เปื่อย บดให้ละเอียด
กรองด้วยผ้าขาวใส่กระตักน้ำร้อนมา เพราะต้องการให้หลวงปู่เข้าใจว่า
เป็นน้ำร้อนธรรมดา แต่พอนำไปถวาย หลวงปู่ท่านก็ไม่ยอมฉัน

รักความสามัคคี

ในการอยู่ร่วมกัน หลวงปู่ท่านถือความสามัคคีเป็นสำคัญ ทุกคน
ในวัดจะต้องมีวัตรปฏิบัติเหมือนกัน ทำสิ่งใดก็ต้องพร้อมเพรียงกัน ไม่
ขัดแย้งกัน พระภิกษุ สามเณร และแม่ชี ต้องลงสวดมนต์ทำวัตร ฟังเทศน์
ฟังธรรมพร้อมกัน แม้แต่การปลงศพของพระภิกษุ สามเณร และแม่ชี
ท่านก็ให้ปลงวันเดียวกัน ถ้าผู้ใดไม่ปลงศพท่านจะพูดว่า “แม้แต่หัวมันยังไม่
สามัคคี แล้วใจจะสามัคคีกันได้อย่างไร”

ท่านกล่าวว่า ความสามัคคีในหมู่คณะทำให้เป็นสุข ไม่ทะเลาะ

เบาะแว้งกัน หมู่คณะก็จะเจริญ ถ้ามีปัญหาใดๆ เกิดขึ้นก็สามารถแก้ไขให้
ลุล่วงไปได้ด้วยสามัคคีธรรม

มีระเบียบวินัย

หลวงปู่ท่านจะเทศน์อบรมพระภิกษุ สามเณร ทุกวันทั้งเช้าและเย็น
เวลาท่านลงเทศน์ ถ้ามีพระมาฟังน้อยท่านจะบอกว่า วันนี้พระแพ่แม่ชี
แล้วท่านก็จะไม่เทศน์ ต้องรีบไปตามพระมาจนเต็มโบสถ์ ท่านจึงจะเทศน์

พระภิกษุ สามเณร ต้องปฏิบัติตามระเบียบวินัย ทุกรูปต้องแต่ง
กายเรียบร้อย ห่มจีวรเหมือนกันหมด

เวลาฉันภัตตาหาร ท่านจัดระเบียบให้พระภิกษุสามเณรที่ได้
ธรรมภานั่งอยู่อาสนะหนึ่ง พวกที่ได้เปรียญธรรมนั่งอีกอาสนะหนึ่ง
พระภิกษุทั่วไปนั่งอีกอาสนะหนึ่ง ไม่ปะปนกัน ท่านให้นั่งแยกเพื่อให้สาธุชน
รู้ว่า วัดปากน้ำมีทั้งฝ่ายปริยัติและฝ่ายปฏิบัติ

ในการปกครองคนหมู่มากต้องมีระเบียบวินัย มีกฎเกณฑ์ให้ปฏิบัติ
ผู้ใดละเมิดกฎก็ต้องว่ากล่าวตักเตือน ถ้าฝ่าฝืนต้องถูกลงโทษ ผู้ใดทำผิด
ประพฤติดัวไม่เหมาะไม่ควร ท่านจะเรียกไปว่ากล่าวตักเตือน ถ้าทำผิดซ้ำ
ท่านจะตักเตือนอีกครั้ง และถ้ายังกระทำผิดอีกเป็นครั้งที่ ๓ ท่านจะสั่งลงโทษ
เช่น ให้กวาดบริเวณวัดบ้าง ตัดไม้ทำฟืนส่งโรงครัวบ้าง ถ้ายังกระทำผิด
ซ้ำอีก ท่านจะให้ออกจากวัดทันที

รักการศึกษา

หลวงปู่ท่านเห็นคุณค่าของการศึกษา ท่านสอนให้ลูกศิษย์รักการศึกษา ให้ตั้งใจเรียนหนังสือ จะเรียนทางโลกก็ได้ ทางธรรมก็ได้ ท่านเปิดโอกาสให้ทุกคน ท่านบอกว่า “คนที่มีการศึกษาดีจะได้อะไรก็ดีกว่า ประณีตกว่าผู้อื่น คนมีวิชาเท่ากับได้สมบัติจักรพรรดิ กินใช้ไม่หมด” ถ้าใครไม่ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ท่านจะกล่าวว่า “อ้ายโลกก็เหลว อ้ายธรรมก็แหลกเป็นแบกบอน เหลือแต่กิน นอน เที้ยว สามอันเท่านั้นเอ๋ย” คือทางโลกก็ไม่ได้ ทางธรรมก็ไม่ได้

ประหยัด

เมื่อมีคนถวายผ้าไตรจีวรใหม่ ท่านมักนำไปแจกพระภิกษุ สามเณร ตัวท่านเองใช้แต่ของเก่า พอเก่ามากๆ ท่านก็ให้ซ่อมแซมใช้ต่อไป ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ท่านให้แม่ชีเอาอังสะหลายๆ ตัวที่ไม่ค่อยได้ใช้มาเย็บต่อกันเป็นจีวร แต่เนื่องจากอังสะแต่ละตัวมีสีไม่เหมือนกัน ดังนั้นจีวรที่เย็บขึ้นมาจึงมีหลายสี ท่านเอาไปแจกพระเณรรูปอื่นๆ ก็ไม่มีใครรับ ท่านเลยใช้เอง ต่อมามีศิษย์ผู้หนึ่งทนดูไม่ได้ เลยขอจีวรผืนนี้ไปบูชา

รู้ค่าของเงิน

หลวงปู่ท่านเล่าว่า สมัยก่อนแก้วสารพัดนึกมีจริง นึกจะเอาอะไรก็เอาได้ นึกจะทำอะไรก็ทำได้ แต่สมัยนี้เหลือแต่เงินเท่านั้นแหละที่จะเป็น

แก้วสารพัดนึก ท่านบอกว่า จะเห็นเงิน ๑ บาทเป็นกระเบื้องที่ไม่มีค่าไม่ได้ บาทหนึ่งก็ซื้อขนมได้ อย่าประมาท อย่าดูถูกเงิน คนดูถูกเงินแทบจะถือ กล่าขอทานก็มี

แม้หลวงปู่จะเห็นคุณค่าของเงินมาก แต่ท่านก็ไม่จับเงิน ใครจะทำบุญต้องไปหาไวยาวัจกร สมมติจะถวายเงิน ๑๐๐ บาท ก็ต้องไปหา ไวยาวัจกร เขาจะเขียนใบปวารณาให้ แล้วนำไปปวารณาไปถวายหลวงปู่ หลวงปู่ก็จะทราบว่าเป็นคนไหน คนนี้ ถวายเงินเท่านั้น เท่านี้ หลวงปู่ท่านไม่รู้ จักแบ่งให้ใคร แบ่งกี่สิบ แบ่งกี่ร้อย ท่านเคยถามไวยาวัจกรว่า “ไอ้แบ่งให้ใคร มันคือแบ่งอะไร” ไวยาวัจกรบอกว่า “แบ่งกี่ร้อย” ท่านก็ถามต่อไปอีกว่า “แล้วไอ้แบ่งให้ใคร” นั้นใบละเท่าไร”

รู้ค่าของสิ่งของ

หลวงปู่ท่านเป็นคนละเอียดลออ รู้ค่าของสิ่งของทุกอย่าง แม้แต่ของเล็กๆ น้อยๆ เช่น เวลาท่านเดินไปฉันภัตตาหารที่โรงครัว ถ้าท่านเห็นข้าวสารที่ผู้มีจิตศรัทธาบรรทุกเรือมาถวายตกอยู่แม้เพียงเล็กน้อย ท่านจะเรียกเด็กมาเก็บ ท่านเห็นว่าข้าวสารที่หล่นอยู่แม้เพียงเล็กน้อย ถ้านำมารวมกันเข้าหลายๆ ครั้งก็เป็นจำนวนมากพอที่จะนำไปหุงได้

เวลาเดินไปตามถนน ถ้าท่านเจอเศษไม้เป็นท่อน ท่านจะเก็บมาไว้ทำฟืน ผ้าขี้ริ้วที่ขาดแล้วท่านก็ไม่ให้เอาไปทิ้ง เพื่อเวลามีอะไรรั่ว จะได้เอาผ้าขี้ริ้วนั้นไปชุบน้ำมันยางอุดเอาไว้ ก็พอจะกันรั่วไปได้ระยะหนึ่ง

เวลาล้างจาน ท่านก็บอกว่า ให้อย่างน้อยๆ รินเอาน้ำออก เศษอาหารที่อยู่กันๆ นำไปให้หมูให้หมากินได้

รักการปฏิสังขาร

หลวงปู่ท่านมีปณิธาน ไม่พูดให้ผู้ใดกระทบกระเทือนใจ ไม่ว่าใครมีเรื่องเดือดร้อนมาปรึกษาท่าน ท่านก็จะรับฟังและให้คำแนะนำที่มีประโยชน์แก่ทุกคน ท่านสั่งสอนศิษย์ไม่ให้พูดแบบมีเหลี่ยม คือไม่ให้ใช้วาจาที่แทงใจผู้อื่น ให้พูดจาปฏิสังขารต้อนรับอย่างดี ท่านบอกว่า “เขาจะได้นำมงคลมาให้ แต่ถ้าเราปฏิสังขารไม่ดี เขาก็จะนำมงคลกลับไปและทิ้งอัปมงคลไว้ให้”

ให้เกียรติคน

ทุกคนที่มาหาท่าน จะได้รับการต้อนรับอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันหมด ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นสามัญชนคนธรรมดา หรือมียศถาบรรดาศักดิ์ยิ่งใหญ่ขนาดไหนก็ตาม ปกติเวลาท่านออกมารับแขก ท่านจะนั่งบนเก้าอี้แขกทุกคนนั่งกับพื้นเสมอทั้งหมด

หลวงปู่ท่านให้เกียรติทุกๆ คน ไม่ชอบให้คนดูหมิ่นกัน ท่านบอกว่าการดูหมิ่นเหยียดหยามกันแสดงให้เห็นถึงความไม่มีเมตตาในกันและกัน การดูหมิ่นกันจะทำลายตัวเอง แม้คนใหญ่คนโตก็จะเดือดร้อนเพราะถูกดูหมิ่นผู้น้อย ความเกลียดชังของผู้น้อยสามารถทำลายผู้ใหญ่ได้

รักความสะอาดเรียบร้อย

หลวงปู่ชอบความสะอาดเรียบร้อย เช่น การจัดโต๊ะฉันภัตตาหารของพระภิกษุ สามเณร ท่านบอกให้แม่ชีวางโต๊ะตั้งเป็นระยะๆ อย่างมีระเบียบ ปูผ้าตรงกลาง วางแก้วน้ำ กาน้ำ เทน้ำใส่แก้วไว้ให้เรียบร้อย ท่านบอกว่าต้องทำให้สะอาด เวลาพระฉันก็ไม่ให้คุยกัน ถ้าคุยท่านจะถามว่า “ฉันข้าวหรือฉันเหล้า”

ข้าวของเครื่องใช้ส่วนตัวของท่านก็สะอาดสะอ้านและจัดไว้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย สบง จีวร อังสะ สังฆาฏิ ที่ท่านนุ่งห่มก็ต้องซักให้สะอาดทุกวัน

รักและเป็นห่วงลูกศิษย์

หลวงปู่ท่านดูแลเป็นห่วงลูกศิษย์ตลอด ถ้าพระจะมรณภาพ ท่านก็มานั่งคุมบุญให้ แม่ชีก็เช่นกัน ถ้าหากเสียชีวิตลง หลวงปู่ท่านก็มาคุมบุญให้ และจัดการศพให้เรียบร้อย ท่านดูแลลูกศิษย์อย่างดีตลอดมาอะไรขาดแคลน ท่านหาให้ทุกอย่าง

ด้วยความเป็นห่วงลูกศิษย์ ก่อนที่ท่านจะมรณภาพ ท่านเคยพูดว่า “พวกเอ็งคอยดูนะ แม้เมื่อหลวงพ่อตายไปแล้ว ก็จะไม่เลิ้งดูให้พวกเอ็งได้อัมหนาสำราญ ไม่ต้องกลัว ขอเพียงให้ทุกคนตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ตั้งใจปฏิบัติกันให้จริงจัง”

นอกจากนี้ท่านยังสั่งให้เก็บร่างของท่านไว้ เพราะถึงแม้ท่านมรณภาพไปแล้ว ก็จะมีคนมากกราบไหว้ร่างของท่าน ซึ่งก็หมายความว่า ผู้คนจำนวนมากจะยังคงมาทำบุญที่วัดปากน้ำตลอดไป